

رئیس دانشگاه آزاد واحد هنرهای اسلامی – ایرانی استاد محمود فرشچیان در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

دانشگاه آزادسفر هنری در کشورهای منطقه می‌شود

«فرهیختگان» از افزایش بودجه ستادی وزارت علوم گزارش می‌دهد

کمترین رشد بودجه دانشگاهی برای صندوق رفاه

رشد ۱۴۳ درصدی بودجه ستادی وزارت علوم

بودجه پارک‌های علم و فناوری میانگین ۲۳ درصد رشد کرد

بودجه بنیاد ملی علم ۶۷ درصد کاهش یافت

ستادهای معاونت علمی میانگین ۴ درصد رشد بودجه داشتند

خبر

برتری بازدارندگی مبتنی بر خودیاری بر بازدارندگی مبتنی بر وابستگی امنیتی

علیرضا رضانی
دانشیار روابط بین‌الملل دانشگاه آزاد

آنچه در ادبیات تئوریک روابط بین‌الملل حائز اهمیت است آن است که خودیاری (self-help) از کلیدی‌ترین مفاهیم محوری در کنش و واکنش‌های بین‌المللی است. دولت‌ها نباید امنیت خود را به دیگر بازیگران وابسته نمایند؛ چرا که پیروی دولت‌ها از منافع ملی‌شان در نهایت هرگونه وابستگی متقابل امنیتی را با شکست روبه‌رو خواهد کرد. در دفاع مشروع اخیر که وفق ماده ۵۱ منشور ملل متحد حادث شد جمهوری اسلامی ایران خاک اسرائیل را برای نخستین بار به‌صورت مستقیم مورد هدف قرار داد. با رویکردی قیاسی می‌توان این رویداد را از چند سطح مختلف این‌گونه تحلیل کرد که:

در سطح کلان؛ نظام بین‌الملل کنونی شاهد تغییر و گذر در ساختار نظام بین‌الملل از نظام تک‌قطبی به چندقطبی هستیم. در این فرآیند دولت‌ها تلاش می‌کنند تا جایگاه خود را در ساختار جدید بر مبنای قدرت خود مشخص کنند. ظهور دیگران (Raise of the others) در برابر هژمونی ایالات متحده آمریکا سبب ایجاد دغدغه چگونگی حفظ جایگاه برتر در عرصه نظام بین‌الملل در اندیشکده‌ها و حکمرانان این کشور شده است. از این روست که جنوب شرق آسیا و چین در سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا جهت مهار چین، بر غرب آسیا (خاورمیانه) اولویت پیدا کرده است. روسیه دیگر قدرت در حال ظهور با یک پس‌نوستالژیک ابرقدرتی در نظام بین‌الملل جنگ سرد هم – که همان‌گونه که قبلا پیش بینی کردم – در باتلاق جنگ اوکراین گرفتار آمده است. لذا خلأ قدرت (Vacuum ofpower) ناشی از عدم حضور قدرت هژمون در غرب آسیا زمینه را برای هژمونیک‌گرایی منطقه‌ای بازیگران اصلی منطقه فراهم کرده است. این مهم خود منشا برخی از تنش‌ها و درگیری‌های موجود در منطقه است؛ چراکه پس از هر خلأ قدرتی دولت‌ها تلاش می‌کنند با حضور و نمایش قدرت خود آن خلأ قدرت را پر کنند.

از همین نکته به سطح تحلیل میانه که همان سطح منطقه‌ای است می‌رسیم. نکته حائز اهمیت در این سطح تحلیل این است که زیر سیستم‌های نظام بین‌الملل به‌ویژه سطح منطقه‌ای هم متأثر از سطح کلان نظام بین‌المللند و فرآیند مجزایی را طی نمی‌کنند. از این رو در منطقه غرب آسیا هم، دولت‌ها درصددند تا جایگاه خود را در ژئوپلیتیک جدید منطقه در نظام بین‌الملل پساتک‌قطبی مشخص کنند. در این فرآیند مهم برخلاف رویکردهای لیبرالیستی همه عناصر قدرت به‌ویژه قدرت نظامی از مهم‌ترین شاخصه‌های اختصاص جایگاه است. جمهوری اسلامی ایران رغم تحریم‌های اقتصادی، تکنولوژیک، مالی و ... در دهه‌های اخیر، به‌ویژه از اوایل دهه ۸۰ شمسی به بعد دستاوردهای بسیار بزرگی در عرصه قدرت نظامی به‌ویژه در حوزه موشکی و پهپادی داشته است. بخشی از این قابلیت‌های نظامی از اتفاق اخیر بروز و ظهور پیدا کرد. نکته این است که به ادعای بسیاری از اندیشمندان و استراتژیست‌های نظامی موشک‌ها و پهپادهای به‌کاررفته در این حمله نسل نهمی دارایی‌های تسلیحاتی ایران نبودند. هوشمندی حرکت نظامی ایران در این حمله این بود که از طریق تنوع

مکان‌های مورد هدف و تسلیحات مورد استفاده اکثر فناوری‌های ضد موشکی و پدافندی اسرائیل در منطقه را شناسایی کند. لذا در همین راستا نقشه سیستم دفاع موشکی اسرائیل (گنبد آهنین، فلاخن داوود، سامانه ضد موشکی خنثی یا پیکان و...) و مکان‌هایی که ایالات متحده آمریکا در اردن و خلیج فارس دارد کاملاً شناسایی کند. ضمن آنکه ظرفیت محدود گنبد آهنین با ورود ۱۰ تا ۱۵ موشک به خاک اسرائیل مشخص شد. اهمیت این موضوع این است که مطمئنا با به‌کارگیری حجم بالاتری از تجهیزات، این سامانه‌های پدافندی کارآمدی کامل خود را از دست خواهند داد. این حمله قدرت بالای بازدارندگی جمهوری اسلامی ایران را در برابر پیشرفته‌ترین تکنولوژی‌های نظامی روز دنیا، به رخ کشید و آزمون‌ی برای صنایع نظامی ایران بود. نوع واکنش کشورهای منطقه هم در جای خود معنادار بود؛ از همراهی کامل اردن با اسرائیل تا بی‌طرفی و واکنش خنثی عربستان سعودی.

آسف روزنل، روزنامه‌نگار شهیر اسرائیلی از هآرتص در تحلیل این حمله دو نکته را مطرح می‌کند که قابل تأمل است: نخست آنکه؛ آنها (ایران) از ارتش ما نمی‌ترسند و تحت تأثیر هشدارهای جو بایدن قرار نگرفتند و دوم آنکه ما برای دفاع در برابر چنین حملاتی کاملاً به حمایت خارجی وابسته هستیم. از این نکته دوم آقای روزنل می‌خواهم وارد سطح خرد (ملی) در تحلیل این رویداد شوم. به نظرم همان‌گونه که در نکته دوم آقای روزنل بیان شده است، وابستگی امنیتی پدیده‌ای از مذوم و خودیاری قابل ستایش است و شاید بتوان گفت مهم‌ترین پیام این دفاع مشروع به کشورهای منطقه این بود این پیشرفت‌ها در صنایع نظامی جمهوری اسلامی ایران در سایه تحریم‌های بی‌شمار، اراده و توان ایران و ایرانی و شعار «ما می‌توانیم» را می‌رساند. جمهوری اسلامی ایران در این رویداد این پیام را به افکار عمومی جهانیان مخابره کرد که در صورت لزوم بدون کمک محور مقاومت با آنچه آنها نیروهای نیابتی می‌نامند، می‌تواند راسا وارد رویاروی مستقیم با اسرائیل شود و هزینه‌های زیادی را هم به طرف مقابل تحمیل کند. رام آبنباخ، مشاور مالی سابق رئیس ستاد کل ارتش اسرائیل هزینه دفاع کشور را در این رویداد ۱٫۳۵۰ میلیارد دلار برآورد کرد. این هزینه با توجه به شرایط جنگی اسرائیل در غزه و هزینه‌های مرتبط در کنار تعطیلی بخش مهمی از اقتصاد اسرائیل (صنعت توریسم) ضربه عظیمی به اقتصاد اسرائیل وارد کرد.

در مجموع در این عملیات که ازقبل به طرف مقابل –که قدرتی با ۲۰۰ کلاهک هسته‌ای است- ساعت دقیقه حمله هم اعلام شده بود، این نکته را به گوش کشورهای منطقه و قدرت‌های بزرگ می‌رساند که وابستگی امنیتی به سایر دولت‌ها (رابطه حامی- پیرو) هرچند ممکن است در کوتاه‌مدت امنیت‌سازی یا ایجاد بازدارندگی کند، لکن در بلندمدت تأمین‌کننده امنیت دولت‌ها نیست لذا بازدارندگی مبتنی برخودیاری بر بازدارندگی مبتنی بر وابستگی امنیتی برتری دارد. نکته مهم و نهایی دیگر در این حمله گوشزد کردن این نکته است که در معادلات جدید بین‌المللی و منطقه‌ای ناگزیر از پذیرش قدرت بازی‌سازی جمهوری اسلامی ایران هستید. جمهوری اسلامی ایران به جای یک تماشاگر یا بازیگر، در قامت یک قدرت بازی‌ساز در بخشی از نظام بین‌الملل جدید ایفای نقش خواهد کرد.

جهش تولید جز با مشارکت مردم رخ نمی‌دهد

فرزاد جهان‌بین، معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد در سومین اجلاسیه اتحادیه شمال غرب دانشگاه آزاد که در واحد ارومیه برگزار شد، گفت: «رهبر معظم انقلاب اسلامی اسمال را سال «جهش تولید با مشارکت مردم» نامگذاری کردند و در اینجا جهش تولید و مشارکت مردم نیست بلکه در این نامگذاری جهش تولید با مشارکت مردم است و این به این معناست که جهش تولید با مشارکت مردم رخ می‌دهد.» معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد بیان کرد: «جهش به معنای پریدن و با توجه به معنای موتاسیون، همراه با تغییرات زیستی ماندگار است. به عبارتی باید تغییری جدی که موجب تأثیرات جدی ماندگار در طینت نظام اقتصادی می‌شود، صورت گیرد و اساسا مشارکت مردم جزء لاینفک این اقتصاد شود.» جهان‌بین ادامه داد: «در حال حاضر سهم دولت در اقتصاد کشور ۸۰ درصد، سهم بخش خصوصی ۱۳ درصد و سهم تعاونی‌ها ۷ درصد است؛ درحالی‌که در چین شرکت‌های خصوصی ۶۰ درصد تولید ناخالص داخلی و ۸۰ درصد اشتغال شهری را تشکیل می‌دهند و ثروت خصوصی هم ۷۰ درصد از سرمایه‌گذاری را تأمین می‌کند.» وی افزایش سهم مردم در اقتصاد را معیار واضحی برای میزان جهش تولید دانست و افزود: «اگر مثلاً ۸۰ درصد سهم دولتی به ۵۰ درصد و ۲۰ درصد سهم خصوصی واقعی و تعاونی به ۵۰ درصد برسد، می‌توانیم بگوییم جهش رخ داده است.» معاون فرهنگی در تشریح عوامل مؤثر بر جهش تولید با مشارکت مردم بیان کرد: «یکی از این عوامل، عامل سیاسی است به این معنا که حکومت باید بستر مشارکت واقعی مردم را فراهم کند. نگاه سیستمی به جای نگاه شخصی و مردم‌گرایی صوری و زبانی باید حاکم شود. حکومت باید شرایطی فراهم کند هر کس که می‌تواند نقش‌آفرینی کند میدان را باز ببیند و اگر قدرت از خود نشان داد، قدرت حکومت نیز به حمایت از او بیاید و جمع این دو قدرت، مثر ثمر واقع شود.»

جهان‌بین با اشاره به یکی دیگر از عوامل مؤثر بر جهش تولید با مشارکت مردم گفت: «خطایی که در لزوی کردن آموزش عالی اتفاق افتاد، باید اصلاح شود، یعنی تجمیع گرایش‌ها در کارشناسی و باز کردن آن در کارشناسی ارشد و مجدداً در تجمیع در دکتری باعث شد به عنوان مثال در مکانیک که هفت گرایش داشتیم، دارای یک رشته مکانیک شوم و لذا کارایی فراخ‌التحصیلان کمتر و کمتر شد. باید براساس آمایش، رشته‌ها در عین اشتراک در خدمت رشد تولید مناطق کشور قرار گیرد.» وی با اشاره به تعلیم و تربیت مهارتی، تعلیم و تربیت اجتماعی، تعلیم و تربیت تخصصی و تعلیم و تربیت هویتی، گفت: «باید این چهار مورد در آموزش عالی مورد توجه باشند و صرف تکیه به آموزش نمی‌تواند نیروی مناسبی در دانشگاه برای جهش تولید تربیت کند. به نظر می‌رسد نگاه پلتفرمی است که می‌تواند زیرساخت مشارکت مردم را فراهم کند و جهش هم ایجاد کند. به عنوان نمونه، شرکت Airbnb با ۱۰ میلیارد دلار سرمایه، ۱۰ میلیون کاربر، ۵۰۰ هزار نقطه اقامتی و تعداد بسیار کمی نیرو اداره می‌شود و در سال ۲۰۲۰، حدود چهار میلیارد دلار سود داشت. دانشگاه آزاد با تحلیلی درست، سراغ پلتفرم‌ها رفته و پلتفرم «ست» در همین زمینه قابل ارزیابی است. در رویکرد پلتفرمی مفهوم تولید بدون کارخانه و به عبارت دیگر کار در کنار خانه مطرح و امکان مشارکت گسترده مردم در امر تولید فراهم می‌شود.» جهان‌بین با بیان اینکه حوزه فرهنگ هم از جمله حوزه‌های بسیار مهم در این زمینه هست، بیان کرد: «اصلاح فرهنگ اقتصادی (بینش‌ها، نگرش‌ها، ترجیحات و الگوهای رفتاری اقتصادی مردم)، توجه به صنایع خلاق و فناوری‌های فرهنگی و افزایش میل به مشارکت با افزایش امید، اعتماد و احساس نفع مادی و معنوی در این زمینه بسیار مهم است.»

افزایش پژوهانه اساتید بر تراود علوم و تحقیقات

رضا رادفر، معاون پژوهشی واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با ایسنا گفت: «هجدهمین مسابقات ربوکاپ در واحد علوم و تحقیقات در حالی برگزار می‌شود که در این دوره از مسابقات ۳۱۶ تیم دانشجویی و دانش‌آموزی در ۱۶ لیگ به رقابت می‌پردازند.» وی ادامه داد: «یکی از اهداف برگزاری این مسابقات شناسایی توانمندی‌های دانش‌آموزان و دانشجویان ضمن مشارکت و تعامل با یکدیگر است. همچنین مهم‌ترین بعد این رقابت‌ها، طراحی و ساخت ربات در حوزه‌های مختلف همانند صنعتی، آموزشی و... است که برای جامعه ماهیت کاربردی داشته باشند.» معاون پژوهشی واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد با بیان اینکه مسابقات ربوکاپ پیش‌نیاز لیگ‌های جهانی است، گفت: «مسابقات ربوکاپ شناس حضور در مسابقات جهانی تیم‌ها را افزایش می‌دهد. همان‌گونه که شاهد بودیم در سال‌های گذشته تیم‌های ایرانی توانسته‌اند در رقابت‌های جهانی مقام‌های اول تا سوم را کسب کنند از این حیث مسابقات ربوکاپ در کشور در سطح بالایی برگزار می‌شود.»

رادفر در ادامه با بیان اینکه واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد طی سه و چهار سال اخیر تحول خوبی در حوزه‌های مختلف علمی و تولید علم داشته است، گفت: «در حوزه هوش مصنوعی و رباتیک واحد علوم و تحقیقات فعال و قدرتمند است، در مسابقات ربوکاپ هم این واحد دارای تیم‌هایی است که شناس کسب رتبه را دارند. همچنین در حوزه کوانتوم پیشرو هستیم و در این خصوص آزمایشگاه مجهز داریم که در آنجا تحقیقات لازم انجام می‌گیرد.» رادفر ادامه داد: «واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد در کنار تولید علم به دنبال کاربرد علم است؛ از این رو قرارداد‌های پژوهشی به‌ویژه در مراکز تحقیقاتی حدود ۴۰ تا ۵۰ درصد افزایش داشته و یکی از اهداف اصلی ما تقویت ارتباط صنعت و دانشگاه است.» معاون پژوهشی واحد علوم تحقیقات دانشگاه آزاد با بیان اینکه تولید علم کاربردی سیاست اصلی ماست، گفت: «یکی از برنامه‌های سال جاری، افزایش پژوهانه اساتید واحد علوم و تحقیقات است. اسمال احتمالاً پژوهانه اساتید واجد شرایط که رتبه‌های برتر علمی دارند تا حدود ۱۰۰ درصد افزایش یابد.»

سند تحول دانشگاه آزاد سکوی جهش از دانایی به توانایی است

رضا قاسمی، مشاور رئیس دانشگاه آزاد در جلسه شورای دانشگاه آزاد استان سیستان و بلوچستان که در دانشگاه آزاد واحد چابهار برگزار شد با اشاره به ایجاد و تشکیل ستاد سند تحول دانشگاه آزاد در سازمان مرکزی اظهار کرد: «سند تحول و تعالی دانشگاه آزاد با هدف توسعه همه‌جانبه و پیشرفت جامعه به‌عنوان مسیر جامع برای مجموعه عظیم این دانشگاه طراحی و تدوین شده است.» وی افزود: «برای دستیابی به نتایج مناسب ارتکش‌ها و اقدامات سند تحول و تعالی دانشگاه باید پروژه‌های مصوب مربوطه در شورای استانی مبنای ارزیابی باشد. این سند سکوی جهش از دانایی به توانایی است که در بستر دانشگاه به منصف ظهور خواهد رسید، برای گام برداشتن در راستای اهداف و فعالیت‌های این سند باید به‌صورت پروژه‌های عملیاتی مبتنی بر آمایش منطقه و مبنای اصولی تدوین، طراحی و عملیاتی شود.» مشاور رئیس دانشگاه آزاد با بیان نقش دانشگاه‌ها در توسعه اقتصادی و اجتماعی منطقه‌ای، الزام موفقیت در این عرصه را آمایش منطقه‌ای دانست و عنوان کرد: «سند تحول و تعالی با ارزیابی تخصصی سه حوزه شورای گسترش و آمایش، مرکز نظارت و ارزیابی و حوزه برنامه و بودجه دانشگاه با ارزیابی تدوین و ارائه و به‌عنوان مسیر توسعه مطرح شد.»

مدیرکل برنامه و بودجه دانشگاه آزاد نیز یکی از نتایج سند تحول و تعالی دانشگاه را تحرک بخشی واحدها و مراکز دانشگاهی دانست و عنوان کرد: «با توجه به اینکه ظرفیت‌ها در واحدها و مراکز دانشگاهی استان سیستان و بلوچستان دارای ویژگی‌های ویژه و متنوع است، استفاده از این قابلیت می‌تواند برای توسعه و پیشرفت یک فرصت و مجال ایده‌آل باشد.»

محسن امینی ادامه داد: «برنامه‌های زیرمجموعه بستر سند تحول و تعالی دانشگاه آزاد مبنای اساس پویایی، تحرک و تحول دانشگاه است و با استفاده از هم‌فکری و هم‌فرازی به منصف ظهور خواهد رسید.» وی با بیان اینکه دانشگاه به‌عنوان رکن اصلی تحولات اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و... براساس نوآوری و تولید علم در جوامع است، توضیح داد: «دانشگاه آزاد اسلامی به‌عنوان مجموعه عظیم دانشگاهی با داشتن ظرفیت‌های علمی و دانشجویان توانمند بستر مناسب و مطلوب را برای تولید علم در همه حوزه‌ها داراست.»

محصولات فناورانه دانشگاه آزاد یادگار امام افزایش می‌یابد

علیرضالان‌مقدم رئیس دانشگاه آزاد واحد یادگار امام خمینی شهری در گفت‌وگو با آنا در تشریح برنامه‌های این واحد دانشگاهی در سال ۱۴۰۳ در حوزه علم و فناوری و دانش بنیان اظهار کرد: «واحد یادگار امام در تلاش است تا اسمال با افزایش تعداد هسته‌ها، واحدها و تعداد شرکت‌های دانش بنیان مستقر در دانشگاه سطح تعدادی از هسته‌های فناور و واحدهای فناور را به شرکت‌های دانش بنیان ارتقا و مجموع تعداد محصولات فناورانه را افزایش دهد.» به گفته رئیس دانشگاه آزاد واحد یادگار امام خمینی شهری، درصدد هستیم با ایجاد زیرساخت‌های جدید و توسعه آن زمینه جذب و استقرار شرکت‌های بزرگ را فراهم آوریم.» وی ادامه داد: «اکنون تعداد ۱۱ هسته فناور، هفت واحد فناور و سه شرکت دانش بنیان از نوع نوآور و نوپا در دانشگاه آزاد واحد یادگار امام مستقر هستند که حوزه‌های فعالیت آنها شامل مواد شیمیایی، خوشبوکننده‌ها، منسوجات تمیز، تاسیسات ساختمان، انرژی‌های تجدیدپذیر، مواد نانوشیمیایی، اسپری‌های خودتمیزشونده، حوزه نساجی و پوشاک ورزشی، مواد سوپر جاذب رطوبت و دستگاه‌های مکانیکی نانوحباب‌ساز می‌شود.»